

PÉNZÜGYI SZERVEZETEK FELÜGYELETÉÉRT ÉS FOGYASZTÓVÉDELEMÉRT FELELŐS ALELNÖK

Vezetői körlevél az IFRS 9 standard alkalmazásában a makrogazdasági információk felhasználásáról és a hitelkockázat jelentős növekedését jelző tényezőkről¹

A körlevél címzettjei a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény előírásai alapján a pénzügyi beszámolóját a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (IFRS-ek) szerint összeállító magyarországi székhellyel rendelkező, a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) 39. § (1) bekezdésében nevesített törvények hatálya alá tartozó pénzügyi szervezetek és a harmadik országbeli pénzügyi szervezetek magyarországi fióktelepei (a továbbiakban: pénzügyi szervezet).

A Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) kiemelt figyelemmel kíséri a felügyelt pénzügyi szervezetek nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (IFRS-ek) alkalmazására történő átállásával összefüggő prudenciális kérdéseket, ezen belül az IFRS 9 standarddal összefüggő folyamati és módszertani fejlesztéseket, különös tekintettel a pénzügyi instrumentumok besorolását és értékelését érintő kérdéskörökre. Ezzel összefüggésben az MNB:

- 2017 folyamán az IFRS 9 standard² alkalmazása tekintetében a pénzügyi szervezetek körében két ízben is kérdőíves felmérést folytatott le, az IFRS 9 átállás legjelentősebb hatást gyakorló elemeinek, ezen belül is az értékvesztés elszámolási gyakorlat változásának megismerése érdekében, valamint
- 2017 novemberében ajánlást tett közzé az IFRS 9 értékvesztési előírásainak alkalmazásával összefüggő kérdésekről³.

A hivatkozott felmérések eredményei alapján, az MNB megállapította, hogy három területen tapasztalható jelentősebb módszertani eltérés a felügyelt intézmények által kialakításra kerülő IFRS 9 értékvesztés elszámolási gyakorlatban:

- az egyik ilyen eltérés a makrogazdasági információk figyelembe vételének módja, mind a hitelkockázat jelentős növekedésének azonosítása, mind a nem-teljesítési valószínűség (továbbiakban: PD) becslése során,
- a másik eltérés az egyéb, a hitelkockázat jelentős növekedését jelző tényezők (továbbiakban: Stage 2 indikátor) kiválasztásának és vizsgálatának tekintetében figyelhető meg.
- végezetül, eltérő a gyakorlat a Stage 3 kategóriába történő besorolás szempontrendszerének meghatározásában is. Az intézmények (piaci részesedés vagy darabszám alapon meghatározott) döntő többsége az IFRS 9 szerinti Stage 3 fogalmat a nemteljesítésnek a nem teljesítő kitettségre és az átstrukturált követelésre vonatkozó prudenciális követelményekről szóló 39/2016. (X. 11.) MNB rendeletben (a továbbiakban: 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet) meghatározott fogalmával tette egyenlővé, míg egy kisebb hányaduk más ismérveket is vizsgál a besorolás során.

A jelzett eltérések az IFRS-eket alkalmazó hitelintézetek körében különböző könyvvezetési, elszámolási, és értékelési gyakorlatot eredményeznek, amely megnehezíti az azonos jellemzőkkel bíró pénzügyi

¹ A 2018. június 25. napján kiadott körlevél 2019. április 16. és 2020. július 27. napján végrehajtott módosításaival egységes szerkezetben. A körlevél 2020. július 27. napján módosult szövegrészei dőlt betűkkel szedve kerültek a körlevél szövegében feltüntetésre.

² http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2016.323.01.0001.01.ENG

³ A Magyar Nemzeti Bank 12/2017. (XI.6.) számú ajánlása az IFRS 9 értékvesztési előírásainak alkalmazásával összefüggő kérdésekről [a továbbiakban: 12/2017. (XI. 6.) MNB ajánlás] <https://www.mnb.hu/letoltes/12-2017-ifs-9.pdf>

instrumentumokban rejlő kockázatok összehasonlítását, és a közel azonos tevékenységi körrel, működési sajátosságokkal bíró intézmények portfóliójának összemérését. A nemzetközi számviteli standardok által meghatározott keretelvek figyelembevételével mellett az MNB indokoltnak tartja, hogy a prudenciális kockázatok szektorszintű egységes értelmezése és a számviteli nyilvántartásokban történő azonos elvek figyelembevételével történő megjelenítése érdekében kommunikálja az intézmények felé a fenti három témakör tekintetében az általa elvárt legjobb gyakorlat bevezetésének szükségességét, és javasolja ezen elvárások egységes alkalmazását.

Az MNB fontosnak tartja továbbá, hogy a kockázatok azonosítása a koronavírus világjárvány miatt megváltozott körülmények ellenére is időben, konzisztens és összehasonlítható módon megtörténjen, melynek érdekében közvetítse a piaci szereplők felé a kialakult rendkívüli helyzetben a kitétségek prudenciális és számviteli szempontú kezelése tekintetében képviselt álláspontját, figyelemmel a koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges azonnali intézkedésekről szóló 47/2020. (III. 18.) kormányrendelettel [a továbbiakban: 47/2020. (III. 18.) Korm. rendelet] elrendelt fizetési moratóriumra, a koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges azonnali intézkedésekről szóló 47/2020. (III. 18.) Korm. rendelet fizetési moratóriumra vonatkozó részletszabályairól szóló 62/2020. (III. 24.) kormányrendelet [a továbbiakban: 62/2020. (III. 24.) Korm. rendelet], valamint a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készülségről 2020. évi LVIII. törvény [a továbbiakban: 2020. évi LVIII. törvény] rendelkezéseire, és az Európai Bankhatóság (EBH) a témával összefüggésben 2020. március 25-én megjelentetett nyilatkozatával és

a COVID-19-válságra tekintettel alkalmazott jogalkotási és nem jogalkotási jellegű fizetési moratóriumokról szóló 2020. április 2-án közzétett iránymutatásaiban foglaltakra, amelyek figyelembevételével az MNB a jelen körlevelet 2021. december 31. napjáig terjedő időszakra átmenetileg módosítja azzal, hogy indokolt esetben a körlevél módosítással érintett rendelkezéseit megfelelő időben kommunikált külön jelzés mellett visszavonhatja.⁴

Az MNB a hitelkockázat jelentős növekedését jelző tényezők és azok átmeneti értékelése, a jogalkotási és nem jogalkotási jellegű, nem egyedileg elrendelt fizetési moratórium (a továbbiakban: moratórium) tényének figyelembevételével a nemteljesítés, az átstrukturálás és a hitelkockázat növekedésének megállapítása során, az értékvesztés számítás során felhasznált makrogazdasági forgatókönyvek, az elvárt minimum értékvesztés szint, a portfóliószintű management korrekciók, ún. overlay-ek alkalmazása és elszámolása, a pénzügyi kimutatások transzparenciája, valamint az NPL és a Stage 3 kategóriák közötti összefüggések tekintetében kialakított javaslatait az alábbiak szerint fogalmazza meg.

Azonosított legjobb gyakorlat a makrogazdasági információk figyelembe vételében

Az MNB tapasztalata alapján, a pénzügyi szervezetek döntő többsége az IFRS 9 standard B5.5.4. pontjának való megfelelés érdekében, a makrogazdasági forgatókönyvek eredményeit a PD érték becslése során veszi figyelembe. Bár az itt ismertetett gyakorlat önmagában módszertani tekintetben nem kifogásolható, az egyes pénzügyi szervezetek által alkalmazott makrogazdasági forgatókönyvekben jelentős eltérés tapasztalható. Ebből következően, az MNB jó gyakorlatnak tartja a rezidens lakossági ügyfelek, valamint a hazai bejegyzésű vállalkozások PD értékek előretekintő módon történő becslése során az MNB Inflációs Jelentés⁵ megjelenésével egyidejűleg rendelkezésre bocsátott, a jelen körlevél mellékletében⁶ részletezett alábbi adatok alkalmazását, az IFRS 9 standard B5.5.14. b) pontjának megfelelően:

- a makrogazdasági előrejelzéseket, és az azokat alátámasztó konzisztens és részletes paraméter adatokat 3 scenárióban,
- valamint az egyes scenáriókhoz rendelni javasolt súlyokat (toleranciasávok meghatározásával)

⁴ <https://eba.europa.eu/eba-provides-clarity-banks-consumers-application-prudential-framework-light-covid-19-measures>

⁵ <http://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/inflacios-jelentes>

⁶ A jelen körlevél makrogazdasági adatait tartalmazó melléklete nem nyilvános, korlátozott terjesztésű, az MNB honlapján nem kerül publikálásra, azt az MNB meghatározott időközönként, az Inflációs jelentés publikálásával egyidejűleg küldi meg közvetlenül az érintett intézményeknek.

Amennyiben az intézmény komplex makro modellezési folyamatokat és ahhoz illeszkedő mértékű erőforrásokat alkalmaz és egyéb adatforrásból származó, a magyarországi gazdasági folyamatok előrejelzésére szolgáló makrogazdasági adatok és forgatókönyvek alkalmazása esetén, az MNB elvárása az, hogy a pénzügyi szervezet indokolja meg az MNB Inflációs Jelentés kiadványában, illetve a jelen körlevél mellékletében szereplő előrejelzésektől való eltérés okait.

A jelen körlevélben megfogalmazott jó gyakorlattól történő eltérés esetén az MNB a következő dokumentáció elkészítését, és szükség esetén évente történő frissítését tartja szükségesnek:

- leírás, rövid közgazdasági indoklás az intézmény által készített vagy felhasznált makrogazdasági előrejelzés mögöttes feltételezéseiről,
- az intézmény és az MNB Inflációs Jelentés kiadványában, *illetve a jelen körlevél mellékletében* szereplő előrejelzések összevetése makrogazdasági idősoroként,
- az intézmény és az MNB Inflációs Jelentés kiadványában, *illetve a jelen körlevél mellékletében* szereplő kedvező és kedvezőtlen forgatókönyvek, az előrejelzések „legyezőábráinak” összevetése, az esetleges eltérések rövid közgazdasági indoklása.

Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a pénzügyi szervezet az éves pénzügyi kimutatások elfogadását megelőzően írásban az MNB felé bejelenti az MNB Inflációs jelentéséről, *illetve a jelen körlevél mellékletétől* való eltérés tényét csatolva annak részletes indoklását, és számszaki hatását. Jó gyakorlatnak tartja továbbá, ha az eltérő makrogazdasági adatok tényét, és portfolió minőségre gyakorolt hatását a könyvvizsgáló a 6100. témaszámú Könyvvizsgálói Különjelentés összeállítása című magyar nemzeti standard⁷ (továbbiakban: Standard) alkalmazása során figyelembe veszi és vizsgálatának eredményét beépíti a Könyvvizsgálói Különjelentésbe, mint az adott évet érintő jelentős jogszabályváltozás és annak pénzügyi kimutatásokra gyakorolt hatása bemutatására vonatkozó előírásnak való megfelelés értékelését.

A moratórium tényének figyelembevétele a nemteljesítés, az átstrukturálás és a hitelkockázat növekedésének megállapítása során

- Nemteljesítés:

Az EBH álláspontjával összhangban az MNB nem tartja indokoltnak a CRR 178. cikke szerinti nemteljesítés-fogalom alkalmazása során a kamat- és tőkefizetési moratórium tekintetében a CRR 178. cikk (3) bekezdés a) pontjának érvényre juttatását, önmagában a fizetési moratórium miatti törlesztési elmaradásokra tekintettel a default-esemény bekövetkezésének automatikus megállapítását.

Bár az 575/2013/EU rendelet 178. cikke szerinti nemteljesítés-fogalom alkalmazásáról szóló 13/2019. (VII. 2.) MNB ajánlás [a továbbiakban: 13/2019. (VII. 2.) MNB ajánlás] alkalmazását az MNB (a korábbi alkalmazás lehetősége mellett) kötelező jelleggel csak 2021. január 1-jétől várja el az érintett pénzügyi szervezetektől, az MNB indokoltnak látja a fizetési moratórium időszakára az MNB ajánlás 15. pontjára tekintettel a késedelmes napok számítását felfüggeszteni, ami alapján a default-esemény bekövetkezését a CRR 178. cikk (1) bekezdés b) pontja szerint nem szükséges megállapítani.

Ez azonban nem érinti a CRR előírásait alkalmazó intézmények azon kötelezettségét, hogy a módosított fizetési határidők figyelembevételével, de továbbra is vizsgálják az érintett kitétségek defaulted kitétséggé történő besorolásának más, a CRR 178. cikk (1) bekezdés a) pontjában meghatározott („unlikely to pay”) feltételek bekövetkezése miatti szükségességét.

A késedelmes napok számítását a fizetési moratórium lejártát követően onnan szükséges folytatni, ahol a fizetési moratórium kezdőnapján az megállításra került.

⁷ A vezetői körlevél 2019. április 16-i módosításakor hatályos Standard 34.1. pontja.

Az MNB felhívja a 13/2019. (VII. 2.) MNB ajánlás korai alkalmazóinak figyelmét arra, hogy a koronavírus világméretűt illetően ne alkalmazzák az MNB ajánlás 19. pont d) pontját: a koronavírus világméretű, illetve az általa kiváltott gazdasági hatások bekövetkezését ne tekintsek rendkívüli külső események bekövetkezésnek, és így technikai default helyzetnek, hanem a fent részletesen kifejtettek okán (értsd: a fizetési moratórium miatt a késedelmes napok számának felfüggesztése) tekintsenek el adott esetben a kitétségek defaulted kitétséggé történő beazonosításától. Az MNB a 13/2019. (VII. 2.) MNB ajánlást még a hatályba lépés előtt módosítani fogja, az EBH azon, jelen helyzetben határozottan kinyilvánított álláspontjára tekintettel, hogy a prudenciális keretrendszere kellő rugalmasságot biztosít a rendkívüli helyzetek megfelelő kezelésére és indokolt, hogy a defaulted, nem-teljesítő és átstrukturált kitétségek ilyen körülmények között is megfelelően azonosításra és megjelenítésre kerüljenek.

A nemteljesítés megállapításakor az MNB a fizetési moratórium fentiekkel analóg módon történő kezelését várja el a kitétségek minősítése során (a nem teljesítő kitétségre és az átstrukturált követelésre vonatkozó prudenciális követelményekről szóló 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet alkalmazásakor) és a CRR a nemteljesítő kitétségek vonatkozó minimális veszteségfedezet vonatkozásában meghatározott előírásai (47.a cikk) alkalmazása során is: a késedelmes napok számítását a fizetési moratórium időszaka felé fel kell függeszteni, de a nemteljesítés egyéb feltételeinek esetleges bekövetkezését továbbra is vizsgálni indokolt, a módosított fizetési határidők figyelembevételével.

- **Átstrukturálás:**

Az MNB nem tartja indokoltnak, hogy önmagában a fizetési moratórium miatti törlesztési átütemezésekre tekintettel az érintett intézmények a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet alkalmazásában automatikusan átstrukturálásnak tekintsék kitétségeiket. Minden esetben egyedi vizsgálat alapján szükséges az intézménynek döntést hoznia az egyes kitétségek átstrukturált követelésként történő nyilvántartásról a koronavírus világméretű miatt kialakult rendkívüli helyzet, illetve a moratórium kapcsán megkötött szerződésmódosítások következtében.

Az MNB a CRR a nemteljesítő kitétségek vonatkozó minimális veszteségfedezet vonatkozásában az átstrukturálási intézkedések tekintetében meghatározott előírásai (47.b cikk) alkalmazása során is a szerződésmódosítások fentieknek megfelelő kezelését tartja indokoltnak.

A 13/2019. (VII. 2.) MNB ajánlás a kényszerű átstrukturálás, mint default-esemény jelző tényező tekintetében a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet szerinti átstrukturálás fogalom alkalmazását várja el. Ugyan a 13/2019. (VII. 2.) MNB ajánlás alkalmazása egyelőre nem kötelező, az MNB nem látja indokoltnak, hogy a CRR 178. cikke alkalmazása tekintetében az érintett intézmények a 2020. december 31-ig tartó átmeneti időszakban ettől eltérő gyakorlatot kövessenek.

- **A hitelkockázat növekedése**

A fizetési moratórium önmagában nem jelzése a hitelkockázat növekedésének, nem járhat együtt a kitétségek automatikus módon élettartami várható hitelezési veszteségre tekintettel történő értékvesztés képzést szükségessé tevő kategóriába (Stage 2) történő átsorolással. Összhangban az EBH által is deklaráltakkal, az MNB álláspontja szerint a hitelkockázat jelentős növekedését az egyes kitétségek vonatkozásában minden esetben egyedileg szükséges vizsgálni, az IFRS 9 vonatkozó előírásai, a 12/2017. (XI. 6.) MNB ajánlásban, valamint a jelen körlevélben rögzített elvárások figyelembevételével.

Azonosított legjobb gyakorlatok a hitelkockázat jelentős növekedésének mérésében

Annak érdekében, hogy az egyes intézmények tartalmilag közelítsék a hitelkockázat jelentős növekedésének mérését, az MNB a 12/2017. (XI. 6.) MNB ajánlásban foglalt általános elvárásoknak való megfelelésen túlmenően a hitelkockázat jelentős növekedésének kezelését illetően a lakossági és vállalati portfólió szegmensek tekintetében a felmérések keretében azonosított, az alábbiakban részletezett, az IFRS 9 standard 5.5.9. pontjában a Stage 2 indikátorokra vonatkozó elvárások legjobb gyakorlatként azonosított megvalósítását javasolja érvényesíteni. Az MNB a jelen körlevél szerint bemutatott Stage 2

indikátorok alkalmazását jó gyakorlatnak tartja.

- Lakossági portfólió szegmens vonatkozásában jó gyakorlatként azonosított Stage 2 indikátorok:
 - 30+ késedelmes napszám (kivéve, ha a 12/2017. (XI. 6.) MNB ajánlás 35. pontja szerint kellő körültekintéssel lefolytatott vizsgálatok alapján ez nem tekinthető indokoltnak, *így különösen a moratórium időszakának és tényének figyelembevétele is szükséges*);
 - átstrukturálás definíciónak megfelelő státusz, a 12/2017. (XI. 6.) MNB ajánlásban foglaltak szerint kivéve *azon 2020. március 18. utáni szerződésmódosítások, amelyek megfelelnek az alábbi feltételeknek:*
 - *az adós átmeneti problémákkal szembesül, és az alkalmazott átstrukturálási intézkedés megfelelő segítség az adós átmeneti helyzetének kezelésére, továbbá az alkalmazott intézkedés elsősorban rövid távú átstrukturálási intézkedésnek minősül a 15/2019. (VII.9.) MNB ajánlás 196. pontja alapján (csak kamatfizetési kötelezettség, tőke- és kamatfizetési moratórium, csökkentett összegű törlesztés, tőkésítés),*
 - *vagy az adós átmeneti problémákkal szembesül, és az alkalmazott átstrukturálási intézkedés ugyan hosszú távú intézkedésnek minősül a 15/2019. (VII.9.) MNB ajánlás 197. pontja alapján, de az kifejezetten átmeneti problémát segít áthidalni (futamidő meghosszabbítása, törlesztési program felülvizsgálata, új hitel rendelkezésre bocsátása, pótlólagos fedezet rendelkezésre bocsátása),*
 - *és az átmeneti helyzet kezelésére 2 éves időtartamot meg nem haladó intézkedés került jóváhagyásra összhangban a 15/2019. (VII.9.) MNB ajánlás 193. pontjával;*
 - *továbbá az átstrukturálási intézkedés jóváhagyása a 15/2019. (VII.9.) MNB ajánlásban megfogalmazott és elvárt hitelezési gyakorlat alapján történik, és teljesülnek az ajánlásban megfogalmazott átstrukturálási intézkedésekre vonatkozó governance elvek, azaz a kivételszabály alkalmazásának kereteit, és jóváhagyásának rendjét a döntéshozó szervek által elfogadott belső szabályozásban az intézmény rögzítette.*
 - legalább a 2015. január 1. után folyósított ügyletek, de az intézmény saját visszamérése alapján indokolt esetben a teljes lakossági jelzálogportfólió esetében a hitelfedezeti mutató (továbbiakban: HFM) - a jövedelemarányos törlesztőrészlet és a hitelfedezeti arányok szabályozásáról szóló 32/2014. (IX. 10.) MNB rendelet 3. § (1) bekezdésben meghatározottak szerint, a rendeletben meghatározott lakossági termékkörre és HFM vonatkozóan – jelentős emelkedése, és/vagy a HFM folyósítás utáni nyomon követése, monitoringja során 95%-ot meghaladó mért értéke. A HFM értékének folyósítás utáni nyomon követése, monitoringja során a mutató meghatározására a vonatkozó jogszabályban, valamint a 11/2018. (II.27.) MNB ajánlásban meghatározottak szerinti legutolsó piaci érték, valamint az aktuálisan érvényes tőketartozás hányadosa tekinthető megfelelő gyakorlatnak;
 - az ügylet hitelkockázatának folyósításhoz képest mért jelentős emelkedésének korai azonosítását lehetővé tevő tranzakciós, viselkedési változók a minősítő rendszeren belül vagy monitoring jelként, elsődlegesen a hitelezett ügyfél jövedelmi helyzetében, fizetőképességében bekövetkezett esetleges kedvezőtlen irányú változások korai azonosítása céljából. A pénzügyi szervezetnél megtakarítási és befektetési termékekkel is rendelkező ügyfél esetében teljes, megtakarítási, befektetési és hiteltermékek számlamozgás információi alapján képzett tranzakciós viselkedés alapján képzett kockázati mutatók, csak hitelügylettel rendelkező ügyfél esetében hiteltörlesztési viselkedési mutatók képzése javasolt, bármilyen, ezen információkat kiegészítő méréssel, elemzéssel.

- Vállalati szegmens⁸ vonatkozásában jó gyakorlatként azonosított Stage 2 indikátorok:
 - 30+ késedelmes napszám (kivéve, ha a 12/2017. (XI.6.) MNB ajánlás 35. pontja szerint kellő körültekintéssel lefolytatott vizsgálatok alapján ez nem tekinthető indokoltnak, *így különösen a moratórium időszakának és tényének figyelembevétele is szükséges*);
 - átstrukturálás definíciónak⁹ megfelelő státusz a 12/2017. (XI. 6.) MNB ajánlásban foglaltak szerint *kivéve azon 2020. március 18. utáni szerződésmódosítások, amelyek megfelelnek az alábbi feltételeknek:*
 - *az adós átmeneti problémákkal szembesül, és az alkalmazott átstrukturálási intézkedés megfelelő segítség az adós átmeneti helyzetének kezelésére, továbbá az alkalmazott intézkedés elsősorban rövid távú átstrukturálási intézkedésnek minősül a 15/2019. (VII.9.) MNB ajánlás 196. pontja alapján (csak kamatfizetési kötelezettség, tőke- és kamatfizetési moratórium, csökkentett összegű törlesztés, tőkésítés),*
 - *vagy az adós átmeneti problémákkal szembesül, és az alkalmazott átstrukturálási intézkedés ugyan hosszú távú intézkedésnek minősül a 15/2019. (VII.9.) MNB ajánlás 197. pontja alapján, de az kifejezetten átmeneti problémát segít áthidalni (futamidő meghosszabbítása, törlesztési program felülvizsgálata, új hitel rendelkezésre bocsátása, pótlólagos fedezet rendelkezésre bocsátása),*
 - *és az átmeneti helyzet kezelésére 2 éves (projekthitelek esetén 1 éves) időtartamot meg nem haladó intézkedés került jóváhagyásra összhangban a 15/2019. (VII.9.) MNB ajánlás 193. pontjával;*
 - *továbbá az átstrukturálási intézkedés jóváhagyása a 15/2019. (VII.9.) MNB ajánlásban megfogalmazott és elvárt hitelezési gyakorlat alapján történik, és teljesülnek az ajánlásban megfogalmazott átstrukturálási intézkedésekre vonatkozó governance elvek, azaz a kivételszabály alkalmazásának kereteit, és jóváhagyásának rendjét a döntéshozó szervek által elfogadott belső szabályozásban az intézmény rögzítette.*
 - egyéb, a Stage 2 besorolást a kellő körültekintéssel lefolytatott vizsgálatok alapján indokoltan maguk után vonó, a Melléklet szerint részletezett monitoring indikátorok.

A jelen vezetői körlevél szerinti Stage 2 indikátorok beépítése a pénzügyi szervezetek értékvesztés elszámolási folyamatába nem minden esetben releváns – azaz, elképzelhető, hogy az adott indikátor jelzése az intézmény esetében a belső folyamatok vagy egyéb okok miatt nem jelenti a hitelkockázat folyósítás időpontjához viszonyított jelentős emelkedését -, illetve az IFRS 9 standard 5.5.11. pontja szerint aránytalanul magas költségekkel járhat. Erre való tekintettel, az MNB elfogadhatónak tartja a jelen vezetői körlevél szerinti bemutatott, egy vagy több Stage 2 indikátor alkalmazásától való eltekintést, amennyiben a pénzügyi szervezet kapcsolódó dokumentációban¹⁰ bemutatja, hogy:

- a mérés szempontjából a vezetői körlevél szerinti Stage 2 indikátorokkal közel azonos tartalommal bíró indikátort vagy indikátorokat használ a hitelkockázat jelentős növekedésének indikátoraként, azaz hitelkockázat mérési folyamataiban lefedi a hitelkockázat jelentős növekedésének azon eseteit, amelyeket a jelen körlevélben foglalt Stage 2 indikátorok mérnek, vagy az adott indikátor jelzése a pénzügyi szervezet esetében a belső folyamatok vagy egyéb okok miatt nem jelenti a hitelkockázat folyósítás időpontjához viszonyított jelentős emelkedését, valamint
- költség-haszon elemzéssel bizonyítja, hogy a vezetői körlevél szerinti Stage 2 indikátorok használata a pénzügyi szervezet számára indokolatlan költséget jelent az előzőekből vagy egyéb okokból következően.

⁸ Részletesen ld. 1. melléklet mind a mikro, mind a kis- és középvállalati, valamint a nagyvállalati szegmensre vonatkozóan. A vállalati szegmens a vállalati projektek nélkül értendő, az MNB ez utóbbira vonatkozó ajánlásait a 12/2018. (II.27.) MNB ajánlás 6. pontja tartalmazza.

⁹ A 39/2016. (X.11.) MNB rendeletben foglaltak szerint

¹⁰ a beszámolási időszakhoz kapcsolódó éves pénzügyi kimutatások elfogadása előtti MNB felé történő bejelentés

Az előző két pont vonatkozásában elvárt mind a kvalitatív, mind a kvantitatív tényezők megfelelő dokumentálása, valamint az MNB részére történő bemutatása, azaz mind folyamat, mind a mérés tekintetében teljes körű indoklás, elemzés biztosítása annak érdekében, hogy az MNB pontos képet nyerjen a pénzügyi szervezet Stage 2 besorolási folyamatáról, a kockázatmérés keretében a pénzügyi szervezet részéről nyomon követni kívánt kockázatok köréről. Az MNB a Stage 2 indikátorok tekintetében is jó gyakorlatnak tartja, ha a pénzügyi szervezet a vezetői körlevél szerinti, egy vagy több Stage 2 indikátor alkalmazásától való eltekintés tényét az éves pénzügyi kimutatások elfogadását megelőzően írásban az MNB felé bejelenti, csatolva annak részletes indoklását, és számszaki hatását. Az eltérés portfólió minőségre gyakorolt hatását a könyvvizsgáló a Standard¹¹ alkalmazása során figyelembe veszi és vizsgálatának eredményét beépíti a Könyvvizsgálói Különjelentésbe, mint az adott évet érintő jelentős jogszabályváltozás és annak pénzügyi kimutatásokra gyakorolt hatása bemutatására vonatkozó előírásnak való megfelelés értékelését.¹²

Az IFRS 9 alkalmazásában Stage 3-ba sorolt kitétségek és a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet szerinti nem teljesítő kitétségek viszonya

Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy ugyan az esetek többségében az IFRS 9 alkalmazásában Stage 3-ba sorolt kitétségek és a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet szerint nem teljesítő kitétségek tekintendő kitétségek halmaza megegyezik, lehetnek olyan eltérések, amelyekre a pénzügyi szervezeteknek figyelemmel szükséges lenniük. A 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet 6. § (2) bekezdése szerinti „20%-os szabály” mellett a prudenciális szempontú minősítések ügyfélszemlélete, illetve a két rendszer szerinti átsorolások időbeli eltérése (máskor kerül át egy kitétség a nem teljesítő kitétség kategóriába, mint a 3. fázisba) is felmerülhet, mint eltérést okozó tényező.

Az MNB indokoltnak tartja, hogy a pénzügyi szervezet megfelelően mutassa be és dokumentálja a követelés minősítés keretében nem teljesítő kitétségeként azonosított, de az IFRS 9 alkalmazásában Stage 2-ben vagy Stage 1-ben nyilvántartott kitétségeit, megadva a Stage 3 besorolástól való eltérés indokát.

Minimum értékvesztési szint meghatározásával kapcsolatos elvárások

Tekintettel a koronavírus világjárvány miatt fennálló számos számítási és módszertani bizonytalanságra, a fenti rendelkezéseken túl az MNB által elvárt, hogy az intézmények értékvesztés szintje a jelen körlevél módosításával érintett intézményszinten összegszerűségében 2021. december 31. napjáig tartó időszakban meghaladja a 2020. I. negyedév végi állományi adatokra vetített, 2019. év végi átlagos értékvesztés-fedezettség mértékével számított összeget.

A portfóliószintű management korrekciók, ún. overlay-ek alkalmazása és elszámolása

Tekintettel arra, hogy az intézmények számára koronavírus világjárvány miatt kialakult gazdasági környezetben nem áll rendelkezésre megfelelő információs bázis a bottom-up alapú hitelkockázat növekedés értékelésére, illetőleg a modellek újra kalibrálására, ezért javasolt a modellek szakértői alapú kiigazítása, és ezzel összefüggő portfóliószintű management korrekciók, ún. overlay-ek alkalmazása és elszámolása, amely egy olyan egyösszegű várható veszteség érték, amelyet a bank azon kockázati faktorok alapján határoz meg, melyeket az alkalmazott modellje nem, vagy nem teljesen fed le, ezért ezen kockázatok hatását a modellek futtatásával bottom-up alapon nem lehet megfelelő módon számszerűsíteni, ám a kockázat mértéke az intézmény megítélése szerint szignifikánsnak feltételezhető.

A portfólió szinten meghatározott egyösszegű overlay-eket az intézménynek javasolt egyedi szintre történő allokálás mellett elszámolni úgy, hogy az alportfólióba tartozó egyedi adósok hitelminőségtől függetlenül, egyenlő arányban kerüljenek Stage 2-be átsorolásra.

Az MNB által elvárt, hogy a portfólió szintű overlay-ek elszámolása ugyanazon jóváhagyási folyamat mellett történjen, mint a csoportos értékvesztés szint, továbbá, hogy annak megfelelőségét negyedévente

¹¹ A vezetői körlevél 2019. április 16-i módosításakor hatályos Standard 34.1. pontja.

¹² A vezetői körlevél jelen bekezdése 2019. április 16-n módosításra került

felülvizsgálja, a rendelkezésre álló információk alapján az intézmény hozzon döntést arról, hogy annak szintjét megfelelőnek gondolja a negyedév alatt felgyűlt új információk alapján vagy kiigazítás szükséges.

A pénzügyi kimutatásokkal kapcsolatos transzparencia, továbbá vezetői kontrollok alkalmazása

Tekintettel arra, hogy koronavírus világjárvány miatt kialakult gazdasági környezetben a transzparencia kiemelt jelentőséggel bír, az MNB elvárja, hogy az intézmények minden olyan feltételezést, megítélést, melyet a modellek alkalmazásakor, az értékvesztésszintek és overlay-ek kiszámításakor, továbbá a jelentős hitelkockázat növekedést jelző indikátorok értékelésekor és a stage migrációkor alkalmaztak, transzparensten szerepeltessenek a pénzügyi kimutatásaikban.

Továbbá elvárt, hogy az intézmények koronavírus világjárvány hatásainak kezelése vonatkozásában döntési és kontroll mechanizmusait felülvizsgálják, különös tekintettel az értékvesztés szintek meghatározását érintő folyamatokban. Ebből következően az MNB jó gyakorlatnak tartja:

- *a legmagasabb döntési szint alkalmazását,*
- *megfelelően részletes elemzésekkel alátámasztott dokumentációk készítését a döntési anyagokhoz,*
- *számítások során alkalmazott feltételezések részletes kifejtését,*
- *több feltétel vizsgálata esetén hatáselemzés alapú megerősítést az alkalmazott feltételrendszer mögé.*

A fentiek mellett elvárás, hogy az intézmények megfelelően szabályozzák a szakértői megítélés alapján meghozható döntéseiket, kellő részletességgel kiegészítve jelenlegi szabályzataikat.

Az MNB a vezetői körlevélben foglaltak teljesülését mind a folyamatos felügyelés, mind a helyszíni vizsgálatok során kiemelt figyelemmel fogja kísérni, annak érdekében, hogy az egyes pénzügyi szervezeteknél az értékvesztés elszámolását tekintve ne legyenek indokolatlan mértékű eltérések a módszertanok különbözőségéből fakadóan.

Budapest, 2020. július 27. napján

Dr. Kandrács Csaba
a Magyar Nemzeti Bank alelnöke h.

Vastag László s.k.,
ügyvezető igazgató

Mellékletek:

- A monitoring tevékenység keretében legjobb gyakorlatként azonosított Stage 2 indikátorok
- Makrogazdasági előrejelzések, és azok paraméter adatai (korlátozott terjesztésű)

A monitoring tevékenység keretében legjobb gyakorlatként azonosított Stage 2 indikátorok

Sor-szám	Monitoring jel	Mikro-vállalkozás	Kis- és közép-vállalkozások	Nagy-vállalat
Késedelmes adatok, inkasszó				
1	Minden esetben vizsgálni szükséges, hogy a késedelmet mi okozza, illetve az inkasszó egyszeri vagy rendszeres. Fennálló saját banki kockázatvállalásokhoz kapcsolódó tőke, kamat és egyéb fizetendő díjak késedelme	X	X	X
2	Inkasszó beérkezése a finanszírozó banknál vezetett bankszámlára	X	X	X
Céggellenőrzés során leszűrhető jelek				
3	Minden esetben vizsgálni szükséges, hogy egy újabb kötelezettségvállalás nem veszélyezteti a cég működését, illetve a késedelmet mi okozza. KHR ellenőrzés KHR státusz jelentés alapján megállapítható más banknál fennálló hitelek esetében: - új hitel felvétele - meglévő hitel késedelmi státusza (időpont, összege, rendezett-e) - meglévő hitel adósságszolgálati adatai	X	X	X
4	Minden adatban bekövetkező változást ellenőrizni szükséges, és az ügyfél részéről elvárt a bejelentési kötelezettség és a hozzá tartozó dokumentumok átadása. Az adós adataiban bekövetkező változások: - új tulajdonos van, (elvárt az új tulajdonos vizsgálata, megismerése) - változik a székhely, - cégjegyzékszám, (az ellenőrzésnek ki kell arra is terjedni, hogy a változás technikai jellegű csak, vagy egy várható felszámolást jelez pl.) - adószám	X	X	X
5	Az adós életében, tevékenységében bekövetkező kedvezőtlen változások: A monitoring során ellenőrizni szükséges, hogy mi okozza a változást és az az adósságszolgálatra milyen hatással van. - a számlaforgalma lecsökken - a fő tevékenységi köre megváltozik és/vagy az abból származó cashflow nem elegendő az adósságszolgálatra - a vevőköre lecsökken	X	X	X
6	Az adós cég saját tőkéje jelentős mértékben lecsökken		X	X

Sor-szám	Monitoring jel	Mikro-vállalkozás	Kis és közép-vállalkozások	Nagy-vállalat
7	Az adós cég munkavállalóinak száma jelentősen megváltozik, csökken (ellenőrizni szükséges, hogy ezt a folyamatot mi okozza, a gazdasági környezet változása vagy pl. egy másik cégbe való "átmentés")		X	X
Kényszereljárások indulása				
8	Végrehajtás indul a cég ellen (pl. NAV)	X	X	X
Fedezetekben bekövetkező változások				
9	Nem-ingatlan projekthitel esetében a projekt nem vagy nem teljes mértékben valósul meg, és/vagy nem tudja kitermelni az adósságszolgálatot. Ingatlan projekthitel esetében az MNB ingatlan projekthitel ajánlásában foglalt Stage 2 azonosítók használata.		X	X
10	Biztosítási díj nem teljesítése (pl. 30 nap késedelem, vagy szerződés inaktívvá válása)	X	X	X
11	Fedezettségi szint negatív irányú változása, amely a gazdálkodó egység fizetőképességében (termelőeszköz értékében bekövetkező jelentős értékcsökkenés) vagy hajlandóságában (fedezetelvonás) jelentős mértékű, kedvezőtlen irányú változásra utal	X	X	X
Egyéb, monitoring során ellenőrizhető adatok				
15	Minden olyan körülmény egyedi vizsgálata, amely veszélyeztetné a pénzügyi szervezet megtérülését az adott ügyletből. Egyéb szerződéses kötelezettségvállalások (kovenánsok) Szerződésekben meghatározott egyéb kötelezettségvállalások változása.	X	X	X
16	Adatszolgáltatási fegyelem romlása Az ügyfél által nyújtott ügyfél-, ügylet-, fedezetszintű adatszolgáltatások késedelme	X	X	X
17	Ügyfél gazdálkodását negatívan érintő jogszabály változás Az ügyfelet, az ügyfél gazdálkodását, vagy az ügyfél gazdálkodásához szorosan kapcsolódó jogszabályváltozások hatásainak vizsgálata.	X	X	X
18	Negatív információk megjelenése Az ügyfelet, az ügyfélcsoportot, partnereit vagy iparágat érintő sajtó információk.	X	X	X
19	Pénzügyi mutatók romlása - Negyedéves minősítés során számolt mutatók negatív irányú változása.	X	X	X
20	Ágazati kilátások kedvezőtlen irányú, jelentős mértékű változása	X	X	

**Az IFRS9 alatti értékvesztés meghatározása során alkalmazandó
makrogazdasági előrejelzések és scenárió súlyok**

(korlátozott terjesztésű)

A jelen körlevél makrogazdasági adatait tartalmazó melléklete nem nyilvános, korlátozott terjesztésű, az MNB honlapján nem kerül publikálásra, azt az MNB meghatározott időközönként, az Inflációs jelentés publikálásával egyidejűleg küldi meg közvetlenül az érintett intézményeknek.